ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1960

Vyhlásené: 10.06.1960 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

67

ZÁKON

z 25. mája 1960

o výrobe, rozvode a využití vyhrievacích plynov (Plynárenský zákon)

Národné zhromaždenie Československej republiky sa uznieslo na tomto zákone:

Oddiel 1
Úvodné ustanovenia

§ 1

Neustálym rozvojom výrobných síl v súlade s rozvojom socialistických výrobných vzťahov zvyšujú sa úlohy a význam plynárenského priemyslu. Jeho sústavný rozvoj, najmä rozširujúca sa výroba a rozvod vyhrievacích plynov a ich využívanie v priemysle, poľnohospodárstve a domácnostiach, je jedným zo základných predpokladov pre to, aby sa efektívne využívali prvotné zdroje palív, dosahovala vyššia technická úroveň výroby a úspornosť v spotrebe energie a zvyšovala spoločenská produktivita práce. Rozšírenie spotreby vyhrievacích plynov prispieva k zvýšeniu hygieny bývania, pracovného prostredia a k rastu hmotnej a kultúrnej úrovne obyvateľstva.

Na splnenie týchto cieľov treba neustále zdokonaľovať a rozširovať výrobné a ťažobné základne vyhrievacích plynov a sústavne sa starať o plynulé, spoľahlivé a kvalitné dodávky vyhrievacích plynov a o ich hospodárne používanie.

§ 2

Vyhrievacími plynmi sú všetky horľavé plyny prírodné alebo umelé, vyrobené z palív tuhých, kvapalných, plynných alebo vznikajúcich ako vedľajší produkt pri niektorých technologických procesoch, rozvádzané plynovodmi alebo dopravované v tlakových nádobách pre priemysel, pôdohospodárstvo a ostatnú verejnú spotrebu.

§ 3
Plynárenské zariadenia

(1) Plynárenskými zariadeniami sú:

a) zariadenie na výrobu vyhrievacích plynov (včítane zariadenia pre ich úpravu),

b) zariadenia na uskladnenie vyhrievacích plynov,

c) zariadenia na rozvod vyhrievacích plynov (včítane plynovodov a zariadení na zvyšovanie a znižovanie tlaku),

d) plynovodné prípojky,

e) meradlá vyhrievacích plynov.

(2) Plynovodnú sieť tvorí zariadenie na rozvod vyhrievacích plynov a plynovodné prípojky; jej súčasťou však nie sú ani priemyslové regulačné stanice, ani domové regulátory tlaku plynu.

§ 4
Zdroje vyhrievacích plynov

Za zdroje vyhrievacích plynov sa považujú technické zariadenia, v ktorých pri technologickom procese výroby sú plyny sprievodným alebo vedľajším produktom (napr. vysoké pece, koksovne a kuplovne), ako i zariadenia na ťažbu prírodných plynov s ťažobnými sondami.

Oddiel II
Zriaďovanie a prevádzanie plynárenských zariadení a odberných plynových zariadení

Zriaďovanie a prevádzanie plynárenských zariadení

§ 5

(1) Plynárenské zariadenia v súlade s predpismi o investičnej výstavbe zriaďujú a tieto zariadenia prevádzajú plynárenské podniky, pokiaľ tento zákon neustanovuje niečo iné. Vykonávacie predpisy určujú, v ktorých prípadoch zriaďuje plynovodné prípojky investor na svoj náklad; tieto prípojky odo dňa ich uvedenia do trvalej prevádzky (užívania) prechádzajú do správy plynárenského podniku.

(2) Iné organizácie než plynárenské môžu zariadenia na výrobu vyhrievacích plynov novozriaďovať, podstatne rozširovať a tieto zariadenia prevádzať len so súhlasom Ministerstva palív, vydaným v dohode s kompetentným ústredným úradom alebo orgánom a krajským národným výborom. Toto povolenie sa udelí najmä, ak nemožno inak zabezpečiť dodávku vyhrievacích plynov (ďalej len „plyny“) na účelové výrobu prevádzateľa.

(3) Prevádzatelia plynárenských zariadení sú povinní spravovať sa prevádzkovými pravidlami, ktoré vydá Ministerstvo palív v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi.

§ 6

Pri projektovaní, výstavbe a prevádzke plynárenských zariadení treba dbať na to, aby sa čo najviacej obmedzili škodlivé vplyvy na poľnohospodárskom a lesnom hospodárstve a na životnom a pracovnom prostredí, aby sa uchovávali chránené časti prírody, vegetácia potrebná na hygienickú ochranu, ako aj kultúrne pamiatky a aby sa zabezpečila ochrana prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých zdrojov.

§ 7
Zrušenie a zastavenie plynárenských zariadení a zdrojov vyhrievacích plynov

(1) Zariadenia na výrobu vyhrievacích plynov a plynovodná sieť nesmú byť zrušené alebo dlhodobe zastavení bez súhlasu Ministerstva palív vydaného v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a s príslušným krajským národným výborom.

(2) Zrušenie, premiestnenie alebo dlhodobé zastavenie zdrojov vyhrievacích plynov, pokiaľ môžu ovplyvniť plynulú a spoľahlivú dodávku plynov do plynovodnej siete, treba vopred prejednať a dohodnúť s Ministerstvom palív.

§ 8
Zriaďovanie a prevádzanie odberných plynových zariadení

(1) odberné plynové zariadenia zriaďujú a prevádzajú na svoj náklad prevádzatelia týchto zariadení. odberné plynové zariadenia sú zariadenia, pripojené na plynovodnú prípojku, ktoré slúžia alebo sú určené na odber plynov.

(2) Mimo obvodu prevádzateľovho objektu alebo pozemku možno odberné plynové zariadenia, s výnimkou domovej a bytovej inštalácie plynu s príslušenstvom a spotrebičov, zriaďovať a prevádzať až po predchádzajúcom prejednaní s plynárenským podnikom, a len vtedy, ak tomu nebránia vážne dôvod, najmä ak nie je zriadenie alebo prevádzanie týchto zariadení v rozpore s plánovitou a hospodárnou výstavbou plynárenských zariadení alebo s ich hospodárnym a účelným využitím.

(3) Ministerstvo palív môže stanoviť, v ktorých prípadoch nie je potrebné na zriadenie alebo prevádzanie odberných plynových zariadení prejednanie s plynárenským podnikom.

§ 9
Povinnosti prevádzateľov plynárenských zariadení a odberných plynových zariadení

Prevádzatelia plynárenských zariadení, ako aj odberných plynových zariadení, sú povinní prevádzať a udržiavať svoje zariadenia tak, aby ich prevádzka bola bezpečná a hospodársky účelná a robiť opatrenia, ktoré umožňujú najlepšie využitie týchto zariadení.

Oddiel III
Riadenie výroby, rozvodu, využitia a spotreby plynu

§ 10

Na zaistenie spoľahlivého zásobovania národného hospodárstva a obyvateľstva plynmi, bezpečnosti prevádzky celoštátnej plynovodnej sústavy a na zabezpečenie najhospodárnejšej výroby a účelného a hospodárneho používania plynov, Ministerstvo palív alebo organizácia ním na to splnomocnená (ďalej len „plynárenská organizácia“) riadi a koordinuje v rámci štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva výrobu, rozvod, využitie, bilancovanie a odbyt plynov, ako aj rozvoj a výstavbu plynárenského odboru (gescia), a to v rozsahu určenom osobitnými predpismi.

§ 11
Plynárenský dispečink

(1) Na splnenie úloh uvedených v § 10 plynárenská organizácia dispečersky riadi dodávku a spotrebu plynov, výšku ich výroby v zariadeniach pre výrobu vyhrievacích plynov a výšku a priebeh dodávky plynov do plynovodnej siete zo zdrojov vyhrievacích plynov a zo zariadenia na ich uskladnenie a dispečersky hospodári s výkonmi plynárenských zariadení, ako aj zdrojov vyhrievacích plynov napojených na plynovodnú sieť.

(2) V rámci tohto dispečerského riadenia je plynárenská organizácia oprávnená prikazovať podľa dispečerských prevádzkových poriadkov prevádzateľom plynárenských zariadení zvýšenie, zníženie, prechodné zastavenie alebo opätovné začatie výroby plynov a prevádzateľom zdrojov vyhrievacích plynov určiť spôsob, rozsah a časový priebeh dodávky plynov do plynovodnej siete. Pri zdrojoch vyhrievacích plynov prihliada plynárenská organizácia pri vykonávaní týchto opatrení na technologickú potrebu a na zabezpečenie účelovej výroby prevádzateľa tak, aby sa dosiahlo účelné a hospodárne využitie zdrojov vykurovacích plynov z celoštátneho hľadiska.

(3) Bližšie podmienky dispečerského riadenia upravia dispečerské prevádzkové poriadky, ktoré vydá Ministerstvo palív v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi.

Oddiel IV
Hospodárenie s plynmi a kontrola

§ 12
Hospodárenie s plynmi

(1) Organizácie odoberajúce plyny sú povinné dbať na pokyny plynárenskej organizácie a upraviť podľa toho prevádzku svojich odberných plynových zariadení, najmä priemyslových spotrebičov.

(2) Organizácie odoberajúce plyny vo veľkoobchodnom rozsahu sú okrem toho povinné plánovať a robiť opatrenia technicky a hospodársky účelné na lepšie využitie plynov, najmä sú povinné vytvárať, preverovať a dodržiavať normu pre spotrebu plynu podľa pokynov plynárenskej organizácie.

(3) Prevádzatelia plynárenských zariadení, prevádzatelia zdrojov vyhrievacích plynov a odberatelia uvedení v odseku 1 sú povinní poskytovať plynárenskej organizácii informácie a podklady potrebné na plánovanie a riadenie výroby, rozvodu a spotreby plynov, a to v rozsahu určenom Ministerstvom palív v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi.

Kontrola

§ 13

(1) Plynárenská organizácia kontroluje, či pri prevádzke plynárenských zariadení a odberných plynových zariadení sú dodržiavané zásady bezpečnosti a hospodárnosti určené technickými normami a inými právnymi predpismi, ako aj zásady zodpovedajúce uznaným pravidlám techniky.

(2) Pri plnení týchto úloh plynárenská organizácia najmä:

a) preveruje, či plynárenské zariadenia a odberné plynové zariadenia, ich prevádzka, obsluha a údržba vyhovujú požiadavkám bezpečnosti a zásadám riadneho hospodárenia s plynmi,

b) kontroluje tvorbu a dodržiavanie noriem spotreby plynov, dodržiavanie odberných diagramov a regulačných opatrení plynárenského dispečinku,

c) kontroluje množstvo a akosť plynov, dodávaných do plynovodnej siete, ako aj množstvo plynov určených hospodárskym plánom na účelovú výrobu.

(3) Prevádzatelia plynárenských zariadení a odberných plynových zariadení sú povinní umožniť kontrolným orgánom prístup k týmto zariadeniam, poskytnúť kontrolným orgánom potrebné vysvetlenie a predložiť im príslušné záznamy a listiny, ak ide o veľkoodberateľa, tiež dokumentáciu.

(4) Plynárenská organizácia vykonáva svoje úlohy v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a s orgánmi hygienickej a protiepidemickej služby.

§ 14

(1) Ak zistia kontrolné orgány plynárenskej organizácie, že pri výrobe alebo používaní plynov je ohrozená bezpečnosť alebo sú porušované zásady riadneho hospodárenia s plynmi, uložia prevádzateľovi plynárenského zariadenia alebo odberného plynového zariadenia odstránenie zistených závad.

(2) Ak prevádzkou odberného plynového zariadenia alebo plynárenského zariadenia sú bezprostredne ohrozené ľudské životy alebo zdravie alebo ak je v značnej miere ohrozený národný majetok alebo iné hospodárske hodnoty, kontrolné orgány, pokiaľ nemožno urobiť nápravu iným

spôsobom, prerušia dodávku plynov do odberných plynových zariadení, prípadne zastavia prevádzku plynárenských zariadení, a to až do doby, keď sa závady odstránia.

Oddiel V
Styk s odberateľmi

§ 15

Plynárenská organizácia dodáva plyny v rámci štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva na základe dojednanej zmluvy všetkým odberateľom, pri ktorých sú splnené podmienky na účelné a hospodárne pripojenie ich zariadení k plynovodnej sieti, ak vyhovuje zariadenie odberateľa bezpečnej a hospodárnej dodávke a ak tomu nebránia okolnosti, ktoré dodávateľ nemohol bez svojho zavinenia odvrátiť ani zdolať.

§ 16
Podmienky pre pripojovanie odberateľov a dodávka plynov obyvateľstvu

(1) Plynárenské podniky pripojujú odberné plynové zariadenia k plynovodnej sieti v rámci štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a za podmienok určených vykonávacími predpismi (pripojovacie podmienky). Vykonávacie predpisy určia aj podmienky, za ktorých sa obyvateľstvu dodávajú plyny.

(2) Podmienky pre dodávku plynov môžu určiť povinnosť odberateľa, aby zaplatil určitú peňažnú sumu ako náhradu škody, ktorej výšku nemožno presne zistiť, najmä v prípadoch neoprávneného alebo nemeraného odberu plynov alebo ako náhradu za spôsobené škody na zariadeniach plynárenského podniku, ako aj prípady, v ktorých dodávka plynov môže sa prerušiť alebo zastaviť.

(3) Na odberných plynových zariadeniach, ktorými prechádzajú nemerané plyny (najmä domová a bytová inštalácia pred meradlom), nesmú sa vykonávať žiadne úpravy ani iné opatrenia bez predchádzajúceho súhlasu plynárenského podniku.

§ 17
Skúšanie odberných plynových zariadení

(1) Odberné plynové zariadenia sa musia zhotoviť a udržiavať tak, aby vyhovovali požiadavkám bezpečnosti a hospodárnosti prevádzky.

(2) Pred uvedením odberných plynových zariadení do prevádzky je prevádzateľ, prípadne investor povinný zabezpečiť ich odborné technické preskúšanie.

(3) Odborné technické preskúšanie odberných plynových zariadení, s výnimkou spotrebičov, ktoré podliehajú preskúšaniu podľa osobitných predpisov, vykoná plynárenský podnik, ktorý o výsledku preskúšania vydá prevádzkovateľovi (investorovi) osvedčenie.

§ 18
Úprava odberných plynových zariadení pri zmene druhu alebo tlaku plynov

Pri zmene druhu plynov alebo tlaku, vykonávanej v záujme technického rozvoja alebo účinnejšieho využitia plynov, sú organizácie, ktoré majú pripojené odberné plynové zariadenie v svojej správe (vlastníctve), upraviť na svoj náklad v dohodnutých lehotách odberné plynové zariadenia, najmä spotrebiče tak, aby vyhovovali uvedenej zmene. Úpravu plynových spotrebičov v domácnostiach, pokiaľ sú vo vlastníctve spotrebiteľov, vykonáva však na svoj náklad plynárenský podnik.

Oddiel VI
Gazifikácia

§ 19

Plánovitá výstavba celoštátnej plynovodnej sústavy, pripojovanie miest a obcí a rozširovanie plynovodnej siete v mestách i na dedine, ako aj dodávky plynov v tlakových nádobách spotrebiteľom sa riadi plánom gazifikácie, ktorý je súčasťou štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva.

§ 20

Plány gazifikácie pre jednotlivé kraje vypracúvajú plynárenské podniky v spolupráci s krajskými národnými výbormi podľa schváleného celoštátneho plánu gazifikácie. Súčasťou týchto plánov je aj plán využitia plynu dodávaného spotrebiteľom v tlakových nádobách.

§ 21

Gazifikáciu zabezpečujú a vykonávajú plynárenské podniky. Národným výborom jednotlivých stupňov prislúcha právomoc a zodpovednosť v tomto rozsahu:

a) krajským národným výborom určovať poradie gazifikácie miest v kraji, schvaľovať príslušné vykonávacie plány, a to v súlade s plánom gazifikácie miest, a rozhodovať o určení miest spotreby plynu dodávaného v tlakových nádobách,

b) okresným národným výborom rozhodovať o poradí investičnej výstavby nízkotlakových plynovodov v rámci schváleného plánu gazifikácie s prihliadnutím k maximálnej efektívnosti,

c) miestnym národným výborom schvaľovať generely gazifikácie miest v rámci schváleného plánu gazifikácie.

Oddiel VII
Spoločné ustanovenia

§ 22
Oprávnenia k cudzím nehnuteľnostiam

(1) Plynárenským podnikom prislúcha oprávnenie:

a) zriaďovať a prevádzať na cudzích pozemkoch v rozsahu vyplývajúcom z rozhodnutia o prípustnosti stavby, plynovodné siete;

b) zriaďovať a prevádzať zariadenia na uskladnenie vyhrievacích plynov v prírodných štruktúrach (ďalej len „podzemné zásobníky“) pod cudzími pozemkami;

c) vstupovať a dopravnými prostriedkami vchádzať v súvislosti so zriaďovaním, prevádzaním, pri opravách, zmenách a odstraňovaní plynovodnej siete na príchodové, prechodové a týmto plynárenským zariadením dotknuté pozemky;

d) vykonávať na cudzích nezastavaných pozemkoch prieskum, vymeriavanie podzemných prírodných štruktúr a skúšobné vrty na zriadenie a prevádzanie podzemných zásobníkov a vstupovať a dopravnými prostriedkami vchádzať za tým účelom na tieto pozemky.

(2) Pri výkone týchto oprávnení sú plynárenské podniky a nimi poverené osoby povinné čo najviacej uchovávať nehnuteľnosti, ako aj práva vlastníkov alebo užívateľov. Plynárenský podnik je po skončení stavby alebo prieskumných prác povinný čo najrýchlejšie dotknuté pozemky rekultivovať; ak došlo k poškodeniu komunikácie alebo iných objektov, je povinný uviesť ich po skončení prác do pôvodného stavu.

(3) Plynárenský podnik je povinný oznámiť vopred miestnemu národnému výboru miesto a čas plánovaných prác a pravdepodobný rozsah zásahov do práv vlastníkov (užívateľov) pozemkov, na ktorých tieto práce sa budú vykonávať; miestny národný výbor upovedomí o tom vlastníkov (užívateľov) dotknutých pozemkov.

(4) Vlastníci (užívatelia) dotknutých pozemkov sú povinní v rozsahu primeranom technickému prevádzaniu stavby a v lehote určenej v rozhodnutí o prípustnosti stavby, urobiť na náklad plynárenského podniku na svojich pozemkoch potrebné opatrenia, najmä zobrať poľnú kultúru, vysekať alebo odstrániť stromovie, aby nebola sťažovaná stavba alebo ohrozená prevádzka plynovodnej siete, prípadne práce uvedené v odseku 1 písm. d). Ak vlastník (užívateľ) pozemku tieto opatrenia včas neurobí, urobí tak plynárenský podnik vlastným nákladom a na nebezpečenstvo vlastníka (užívateľa).

(5) O oprávneniach uvedených v odseku 1, o náhrade škody za výkon týchto opatrení, o vecných bremenách, o práve domáhať sa zmeny alebo preloženia plynovodnej siete, prípadne podzemného zásobníka a o konaní, platia obdobne predpisy o výrobe, rozvode a spotrebe elektriny.*)

(6) Plynárenský podnik je povinný prejednať s kompetentným národným výborom stavbu alebo vykonávanie opráv plynovodov; národný výbor koordinuje vykonávanie týchto prác s výstavbou a vykonávaním opráv komunikácií, vodovodnej a kanalizačnej siete a pod.

§ 23
Styk s komunikáciami, vedeniami, vodami, vodohospodárskymi dielami a zariadeniami

Pri styku plynárenských zariadení, najmä plynovodnej siete a podzemných zásobníkov, s komunikáciami, vedeniami všetkých druhov, vodami, vodohospodárskymi dielami a zariadeniami treba dbať na plynulosť prevádzky tak plynárenských zariadení, ako i komunikácií, vedení, vôd, vodohospodárskych diel a zariadení, ako aj možnosti ich riadneho udržiavania. Podrobné podmienky tohto styku, pokiaľ ich neurčujú technické normy, upravia pravidlá, ktoré vydá Ministerstvo palív v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi.

§ 24
Ochranné pásma

(1) Plynárenské zariadenia, ako aj zariadenia na odvádzanie prírodných plynov získaných podzemných splynovaním sa chránia ochrannými pásmami. Ochranné pásma, bez ujmy obvyklého pôdohospodárskeho a iného využitia, sú určené na zabezpečenie plynulej prevádzky týchto zariadení a na zaistenie bezpečnosti osôb a majetku.

(2) Vykonávacie predpisy určia druhy činností, ktoré nesmú sa v ochranných pásmach vykonávať, alebo ktoré sú obmedzené, šírku týchto pásiem, ktorá nesmie presiahnuť 50 m, ako aj druhy plynárenských zariadení, pre ktoré sa ochranné pásma nezriaďujú.

(3) Ustanovenia o ochranných pásmach sa vzťahujú i na zariadenia uvedené v odseku 1, ktoré boli zriadené pred dňom účinnosti tohto zákona.

(4) Výnimky z ustanovení o ochranných pásmach môže v jednotlivých prípadoch povoliť stavebný úrad príslušný pre vydanie rozhodnutia o prípustnosti stavby; pritom môže určiť primerané obmedzenia.

Oddiel VIII
Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 25

(1) Odo dňa účinnosti tohto zákona vznikajú oprávnenia a povinnosti podľa § 22 i v prospech prevádzateľa plynovodnej siete, ktoré sa zriadili predo dňom účinnosti tohto zákona.

(2) Pokiaľ plynovodná sieť alebo jej časť, ako aj meradlá, sú v správe inej organizácie štátneho socialistického sektora než plynárenského podniku, prechádzajú odo dňa účinnosti tohto zákona do správy plynárenského podniku, v rozvodnej oblasti ktorého sú zriadené alebo prevádzané.

(3) Pokiaľ odberné plynové zariadenia alebo ich časti pripojené na prípojku, sú v správe plynárenského podniku a slúžia inej organizácii socialistického sektora, prechádzajú odo dňa účinnosti tohto zákona do správy (vlastníctva) tejto organizácie.

(4) Prechod správy (vlastníctva) podľa odsekov 2 a 3 je bezodplatný.

§ 26
Splnomocňovacie ustanovenia

Predpisy potrebné na vykonanie tohto zákona vydá Ministerstvo palív v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi a orgánmi. Vykonávacím predpismi sa tiež upraví zriaďovanie a prevádzka zariadenia na rozvod a používanie skvapalneného vyhrievacieho plynu, ako aj podmienky pre jeho dodávku obyvateľstvu.

§ 27
Zrušovacie ustanovenie

Zákon č. 177/1934 Zb. o plynárenských podnikoch požívajúcich výhody sa zrušuje.

§ 28
Účinnosť a vykonanie

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1961; vykoná ho minister palív v dohode so zúčastnenými členmi vlády.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.

Jonáš v. r.

*) Elektrizačný zákon č. 79/1957 Zb.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.